

Ніна КИСТРУСЬКА**“...В КІНЦІ ЧЕРВНЯ [1996 р.]
МЕНІ ЗАПРОПОНУВАЛИ
ОЧОЛИТИ ГОЛОВНУ АРХІВНУ
УСТАНОВУ”**

Коротка довідка. *Киструська Ніна Володимирівна пройшла шлях від архіваріуса до заступника директора Державного архіву Дніпропетровської області (1974–1996); у 1996–1998 рр. – начальник Головного архівного управління при Кабінеті Міністрів України; нині – директор Державного архіву Дніпропетровської області.*

Становище, яке склалося в середині 90-х років ХХ ст. в архівній системі в цілому і передусім – у центральних державних архівах України, було дуже складним. Заборгованість із заробітної плати становила в них майже 9 місяців. Декілька років жодної копійки не виділялося з бюджету на оновлення матеріально-технічної бази, проведення ремонту в приміщеннях, придбання офісної техніки. Все це призвело до того, що в червні 1996 р. працівники центральних державних установ, розташованих у м. Києві, змушені були відстоювати свої права під стінами Кабінету Міністрів України. Ця акція отримала від журналістів назву “забастовки тишайших”.

Наслідки були досить несподіваними, і перш за все – особисто для мене. Начальника Головархіва було знято з посади, і в кінці червня мені запропонували очолити головну архівну установу. Скажу відверто, що перша моя реакція була негативною, я категорично відмовилася, але протягом липня та серпня мені порадили серйозно подумати щодо свого майбутнього та перейти на запропоновану посаду. Згадуючи ці події, складається враження, що це відбувалося не зі мною, настільки все сталося стрімко.

Надзвичайно сильне враження справило на мене ознайомлення з роботою Секретаріату Кабінету Міністрів. Такої кількості ділових паперів одночасно я не бачила за 22 роки роботи в обласному архіві.

Не менший шок викликало й ознайомлення зі станом справ у комплексі споруд на Солом’янській, 24. Після відносно комфортних умов Дніпропетровського обласного архіву важко уявити ті запустіння і технічну відсталість, яку побачила у столичних архівах.

Програмою-мінімум для мене стало вирішення нагальних питань – погашення заборгованості із заробітної плати, оснащення комп’ютерною та офісною технікою, придбання меблів, транспортних засобів, міні-друкарні, обладнання для центральних архівів, проведення ремонту систем водо- та теплопостачання в комплексі архівних споруд. Завдяки підтримці й допомозі Голови Уряду вже найближчими двома місяцями вдалося вирішити більшість питань, що були поставлені.

Програма-максимум полягала в необхідності ліквідації алогічного становища, яке склалося в архівній справі після введення в дію у 1993 р. Закону України “Про Національний архівний фонд і архівні установи”. Працівники Головного архівного управління, а також районних і міських архівних відділів мали статус державних службовців, а центральних і обласних архівів, які керували архівною справою і діловодством в регіонах, – не мали. Знадобилося майже два місяці для узгодження змін до низки нормативних актів, проведення переговорів з народними депутатами та урядовцями щодо необхідності поширення на працівників обласних архівів статусу державних службовців. Але питання не вдавалося зрушити з місця, і тільки завдяки вольовому рішенням Прем’єр-міністра в грудні 1996 р. було нарешті підписано постанову Уряду, яка кардинально змінила статус регіональних архівів. Можна по-різному оцінювати діяльність П. І. Лазаренка на посаді Прем’єр-міністра України, але слід щиро визнати: те, що він зробив у 1996–1997 роках для порятунку від розвалу та організаційного зміцнення архівної справи, не зробив жоден його наступник.

З повагою і вдячністю завжди згадую людей, які ділилися своїм досвідом, надавали допомогу, підтримували у важкі часи, – це Віце-прем’єр з гуманітарних питань Іван Федорович Курас – світла йому пам’ять!, завідувач сектора інформації Кабміну Анатолій Іванович Давидов, на жаль, теж покійний. Серед них – і працівники тодішнього Уряду, які сприяли позитивному вирішенню питання про державну службу, – Юрій Петрович Богуцький та Іван Григорович Кириленко.

У цілому я вдячна долі, що, попри несправедливість, образи та зраду, які судилося пережити, я намагаюсь пам’ятати тільки приємні й радісні дні, а їх було набагато більше.

Не все, що замислювалося, вдалося втілити в життя, але й до того, що вдалося зробити за 1,5 роки, сподіваюсь, колеги-архівісти поставляться із вдячністю.

Kystruska N.

**“At the End of June I Was Offered to Be
the Head of the Main Archival Body”**

The author shares her views and impressions as a former Head of the Main Directorate for Archives of Ukraine and describes the issues solved within this period.